Cecilia Samartin schrijft een Cubaanse migratieroman

Sommige mensen verkopen hun lichaam, andere hun ziel

Als Fidel Castro in 1959 de macht grijpt in Cuba, lijkt er aanvankelijk nog niet veel te veranderen voor de Garcia's die hun luxe leventje van bemiddelde middenstand in hecht familieverband gewoon voortzetten. Ze lijken niet of nauwelijks gehinderd door wat revolutionair gerommel in de verte. Vader is een belangrijke bankemployé en de grootouders wonen in een groot huis aan zee, waar de kinderen Nora en Marta en hun nichtje Alicia leren zwemmen.

Door Wim Rutgers

Cecilia Samartin begint haar roman *Ghost Heart – Schaduwhart* – in het midden van de jaren vijftig als de hoofdpersoon en vertelster Nora nog maar een klein meisje is. Vanuit haar perspectief worden het familieleven en de revolutie van Fidel Castro beschreven. Als de revolutie na een poosje wél dichterbij komt, als levensmiddelen worden gerantsoeneerd of domweg niet meer te krijgen zijn en als de politieke repressie tegen de *gusanos* die tegen de revolutie zijn steeds meer voelbaar wordt, besluiten de ouders van Nora een visum voor de VS aan te vragen. Oom Carlos, die een tegenstander van Batista was, besluit te blijven. Met dit familieschisma is de eerste lijn van het verhaal aangegeven. Verschillende familieleden en romanpersonages stellen zich diametraal verschillend tegenover Fidel Castro en zijn revolutie op. Samartin beschrijft deze tegenstellingen uitgebreid.

Na veel wachten en vrezen worden de visa eindelijk verstrekt en migreert de familie niet naar Miami waar al zoveel Cubanen wonen, maar naar Californië om daar een nieuw leven te beginnen. Dat levert de tweede verhaaldraad en de titel van de roman in het tweede deel op dat de periode 1962 tot 1981 beschrijft. Hierin lezen we over de moeizame migratie en de langzame maar gestage fasen van aanpassing aan het nieuwe leven in de VS zonder ooit het geboorteland te kunnen of te willen vergeten. De wijze dienstbode Beba zegt tegen Nora vóór deze vertrekt: "Je moet doen zoals mijn voorouders hebben gedaan. Geef hun je schaduwhart, maar hou je echte hart voor jezelf … altijd."

De personages die de revolutie aanvankelijk volledig steunden zoals de jonge Tony en Manuel Alarcon keren op hun schreden terug maar worden vervolgens slachtoffer van hun eigen overtuiging

Cecilia Samartin heeft met haar roman bepaald geen neutraal boek geschreven

Cecilia Samartin heeft met haar roman bepaald geen neutraal boek geschreven want de 'zegeningen' die de revolutie bracht zijn in de roman op de vingers van een hand en in enkele woorden te tellen. Verder is het enkel kommer en kwel wat Castro brengt, inclusief het luxe leven dat hij voor zichzelf en zijn partijgenoten reserveert terwijl de bevolking zélf binnen korte tijd niets meer heeft en krijgt. Door middel van in de roman opgenomen brieven blijven we op de hoogte van de Cubaanse ontwikkelingen als Nora in Los Angeles woont.

De personages die de revolutie aanvankelijk volledig steunden zoals de jonge Tony en Manuel Alarcon keren op hun schreden terug maar worden vervolgens slachtoffer van hun eigen overtuiging. Ook oom Carlos die in het verzet gaat moet het met zijn leven bekopen. Zijn dochter Alicia die met Tony trouwt en een blinde dochter Lucinda krijgt ziet zich ten slotte tot prostitutie gedwongen om nog aan wat geld en eten te komen. Ze hoopt op die manier haar man uit de gevangenis te krijgen, maar tevergeefs natuurlijk. De revolutie dwingt haar om haar lichaam te verkopen, zoals anderen vrijwillig hun ziel aan de revolutie hebben verkocht.

In het derde deel van de roman besluit Nora naar Cuba terug te keren om haar nichtje Alicia en het blinde dochtertje Lucinda op te zoeken en te helpen. Dat levert het spannendste en tegelijk het minst waarschijnlijke deel van de roman op. Naar mate de climax van het verhaal nadert wordt de geloofwaardigheid ervan navenant minder. Men zegt wel eens over gebeurtenissen in het dagelijkse leven dat niemand ze zou geloven als ze in een roman verwerkt waren. Hier is het tegenovergestelde het geval omdat het toeval de toedracht zodanig beïnvloedt dat er weliswaar een spannend verhaal overblijft, maar dat de aanklacht tegen de revolutie en de gedwongen migratie daarbij op de achtergrond raken.

Alicia sterft aan aids en Nora moet met alle kracht die in haar huist, proberen het blinde dochtertje uit een staatsweeshuis te houden en haar mee te smokkelen naar haar eigen huis in de VS. Ze wordt als het ware voor de tweede keer vluchtelinge uit haar eigen geboorteland, maar dit keer op heel wat moeizamer en gevaarlijker manier dan de eerste keer.

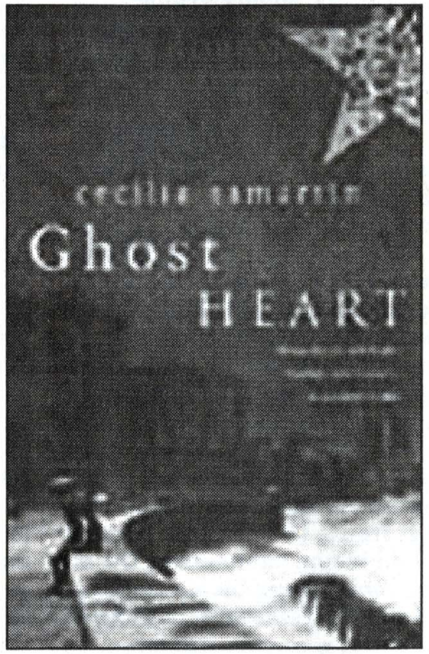

Cecilia Samartin heeft met haar roman *Schaduwhart* een spannend boek geschreven dat het predikaat 'literatuur' echter niet toekomt wegens haar politieke eenzijdigheid en – belangrijker - haar eenzijdigheid als schrijfster omdat ze zich uitsluitend op het spannende verhaal en de goede afloop daarvan concentreerde.

Cecila Samartin, Schaduwhart
Amsterdam: De Boekerij
ISBN 90 223 3704 8
www.boekerij.nl

Ñapa. - (zaterdag 6 november 2004). p.4